

Information och märkning

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Information och märkning är ett centralt område när det gäller säkra livsmedel. Det handlar också om att ingen konsument ska bli lurad om vad maten innehåller. Här får du veta vilka regler som gäller och hur de ska användas.

Om lagstiftningen

På alla sidor om information och märkning finns relevant lagstiftning samlad i spalten till höger. Där kan du klicka dig vidare och både få information om lagstiftningen och komma direkt till de olika föreskrifterna och förordningarna. Den lagstiftning som styr området är:

- Förordning (EU) nr 1169/2011 om livsmedelsinformation till konsumenterna.
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation.

Lagstiftningen ovan innehåller generella bestämmelser om information och märkning som gäller för alla livsmedel. Utöver det finns speciallagstiftning om livsmedelsinformation som rör vissa slags livsmedel i ett antal förordningar och föreskrifter.

EU-förordningar:

- Förordning (EG) nr 1760/2000 om upprättandet av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter och om upphävande av förordning (EG) nr 820/97.
- Förordning (EG) nr 1825/2000 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för förordning (EG) nr 1760/2000 när det gäller märkning av nötkött och nötköttsprodukter.
- Förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet.
- Förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung.
- Förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel.
- Förordning (EG) nr 543/2008 om tillämpningsföreskrifter för förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för fjäderfäkött.
- Förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättandet av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter.

- Förordning (EU) nr 1337/2013 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 vad gäller angivande av ursprungsland eller härkomstplats för färskt, kylt eller fryst kött av svin, får, get och fjäderfä.
- Förordning (EU) nr 1379/2013 om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter.
- Genomförandeförordning (EU) nr 828/2014 om krav på tillhandahållande av information till konsumenterna om frånvaro eller reducerad förekomst av gluten i livsmedel.
- Förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.
- Genomförandeförordning (EU) 2018/775 om bestämmelser för tillämpning av artikel 26.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 vad gäller bestämmelser för att ange ursprungsland eller härkomstplats för den primära ingrediensen i ett livsmedel.
- Förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter.

Livsmedelsverkets föreskrifter:

- Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 1993:20) om identifikationsmärkning av livsmedelspartier.
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2006:12) om djupfrysta livsmedel.

Dessutom finns specifika märkningsregler för livsmedel som omfattas av så kallade varustandarder, till exempel för olivolja, kosttillskott, honung, kakao och chokladvaror, fruktjuice och fruktnectar, sylt, marmelad, naturligt mineralvatten och källvatten.

Varustandarder

Regler under andra myndigheters områden är bland annat:

- Förordning (EG) nr 1580/2007 om tillämpningsföreskrifter för förordningarna (EG) nr 2200/96, (EG) nr 2201/96 och (EG) nr 1182/2007 avseende sektorn för frukt och grönsaker.
- STAFS 2017:1 - Swedacs föreskrifter om färdigförpackade varor.

EU-kommissionens vägledningar och annan information:

- EU-kommissionens tillkännagivande om frågor och svar avseende tillämpningen av förordning (EU) nr 1169/2011
- Vägledningar om kontroll av näringsdeklaration
- Arbetsdokument med frågor och svar om distansförsäljning utarbetat av EU-kommissionen och medlemsstaterna (publicerat 2016)
- EU-kommissionens tillkännagivande om allergeninformation
- EU-kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av principen om mängdangivelse av ingredienser (PDF)
- EU-kommissionens tillkännagivande om tillämpningen om att ange ursprungsland på den primära ingrediensen
- Food Labelling Information System (FLIS)

Vad är information och märkning?

Livsmedelsinformation är all information om ett livsmedel som slutkonsumenterna får, skriftligt eller muntligt. Märkningen på en livsmedelsförpackning är en typ av livsmedelsinformation, till exempel en ingrediensförteckning eller nyckelhålmärkning. Men livsmedelsinformation omfattar även exempelvis hyllkantsmärkning och information på skyltar vid livsmedlet där det säljs. Se artikel 2.2 a och j i förordning (EU) nr 1169/2011.

Syftet med reglerna om livsmedelsinformation är att garantera konsumenternas säkerhet och se till att ingen blir vilseledd av hur ett livsmedel presenteras. Konsumenterna ska ha möjlighet att göra säkra och medvetna val, särskilt utifrån hälsomässiga, ekonomiska, miljömässiga, sociala och etiska överväganden. Se artikel 3.1 i samma förordning.

Ytterligare ett syfte är att säkra den fria rörligheten av livsmedel mellan EU:s medlemsländer. Se artikel 3.2 i samma förordning.

Kommer det fler regler om livsmedelsinformation?

Förordning (EU) nr 1169/2011 byggs succesivt ut med bestämmelser i form av delegerade akter och genomförandeakter med tillämpningsföreskrifter. Det framgår av förordningen vilka möjligheter EU-kommissionen har att besluta om sådana ytterligare bestämmelser, och under vilka förutsättningar sådana bestämmelser får arbetas fram.

Nya bestämmelser som beslutas i genomförandeakter eller i tillämpningsföreskrifter ska alltid börja tillämpas från och med den 1 april som följer efter att en ny rättsakt är antagen. Se artikel 47 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Reglerna gäller endast för livsmedelsföretagare

Förordning (EU) nr 1169/2011 ska tillämpas på livsmedelsföretagare i alla steg i livsmedelskedjan där det ingår i verksamheten att förse konsumenten med livsmedelsinformation. Begreppet livsmedelsföretagare definieras i förordning (EG) nr 178/2002. Begreppet finns även beskrivet i skäl 15 till förordning (EU) nr 1169/2011 (se grundförfattning). Reglerna om livsmedelsinformation ska tillämpas på alla livsmedel som riktar sig mot slutkonsumenter och storhushåll. Se artikel 1.3 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Livsmedelsföretag och livsmedelsföretagare

Exempel på när reglerna inte ska tillämpas

En skolklass säljer hembakta färdigförpackade bullar på skolbasaren. Förpackningarna behöver inte vara märkta med obligatorisk information. Eleverna behöver heller inte kunna informera muntligt.

Informationen ska vara på svenska

Den obligatoriska livsmedelsinformationen ska vara på ett språk som lätt förstås av konsumenterna i den medlemsstat där livsmedlet säljs. Se artikel 15 i förordning (EU) nr 1169/2011.

I Sverige ska den obligatoriska informationen till slutkonsumenter eller storhushåll vara på svenska. Annat språk får användas om språket endast obetydligt skiljer sig från svenska. Se 5 § LIVSFS 2014:4. Det går inte att säga att märkning på andra nordiska språk generellt är acceptabelt, utan bedömning måste ske i varje enskilt fall.

Exempel på uppgifter där stavningen endast obetydligt skiljer sig från svenska

- Öl och Øl.
- Te och tea.
- Tomat och tomatoe.

Frivillig information

Även frivilliga uppgifter kan behöva översättas till svenska i de fall där uppgiften behövs för att inte konsumenten ska bli vilseledd.

Exempel som ska översättas

May contain traces of almond.

Exempel som inte behöver översättas

Excellent to serve as a snack.

När säljande uttryck skrivs på annat språk än svenska och behöver kompletteras med en förklarande text, behöver den förklarande texten vara på svenska om konsumenten annars riskerar att bli vilseledd.

Observera att frivilliga uppgifter som används och som är reglerade enligt livsmedelslagstiftningen kan behöva anges på svenska.

Exempelvis ska den frivilliga uppgiften "ekologiskt", som är reglerad i lagstiftningen, anges på svenska då den ingår i den obligatoriska beteckningen.

Exempel på en beteckning som ska anges på svenska

Ekologiskt knäckebröd

Se även märkningsregler i förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

När det gäller närings- och hälsopåståenden om livsmedel behöver viss tilläggsmärkning översättas.

Närings- och hälsopåståenden på andra språk (se under rubriken Andra språk än svenska)

På svenska till slutkonsumenten

Den obligatoriska livsmedelsinformationen ska vara på svenska när livsmedlet når slutkonsumenten. Det gäller även för leverans till storhushåll när färdigförpackade livsmedel ska säljas som sådana till slutkonsument.

Livsmedelsinformation om livsmedel som levereras till storhushåll för beredning, bearbetning eller uppdelning behöver inte vara på svenska. Förutsättningen är att företagen som tar emot livsmedlet förstår språket som används.

Informationen ska vara lätt att hitta

Den obligatoriska livsmedelsinformationen ska vara tillgänglig och lättåtkomlig. Det gäller oavsett om livsmedlet är färdigförpackat eller inte. Se artikel 12.1 i förordning (EU) nr 1169/2011.

På ett livsmedel som är färdigförpackat ska den obligatoriska informationen finnas direkt på förpackningen eller på en etikett som fästs på förpackningen. Se artikel 12.2 i samma förordning.

Hur färdigförpackade livsmedel och etikett definieras hittar du i artikel 2.2 e respektive 2.2 i i samma förordning.

Färdigförpackade livsmedel

Så ska de obligatoriska uppgifterna presenteras

Här följer regler kring teckenstorlek, etiketter, placering av olika texter och annat som påverkar hur konsumenten uppfattar informationen.

Lätt att se, läsbar och sitta fast

Utgångspunkten är att den obligatoriska informationen ska anges direkt på förpackningen eller väl synligt på en etikett fäst på förpackningen. Om livsmedlet har en inre och en yttre förpackning, det vill säga en förpackning som omsluter den förpackning som själva livsmedlet ligger i, ska märkningsuppgifterna finnas på den yttre förpackningen. Uppgifterna måste nämligen finnas på den förpackning som möter

konsumenterna vid inköpstillfället. I artikel 13.1 i förordning (EU) nr 1169/2011 står det att märkningen, när så är lämpligt, ska vara outplånlig. Det betyder att märkningen ska sitta fast, vara tryckt med permanent färg eller liknande.

Alla etiketter där märkningen uppfyller kraven "lätt att se", "klart läsbar" och, när så är lämpligt, "outplånlig" får användas. Om så kallade "vik-etiketter" används ska märkningsuppgifterna vara lätta att se, utan att konsumenten ska behöva bryta förpackningen och utan att märkningen riskerar att förstöras eller tas bort när förpackningen bryts. Det måste bedömas från fall till fall om användningen av en viketicket är förenligt med bestämmelserna i förordning (EU) nr 1169/2011.

Den obligatoriska livsmedelsinformationen ska vara lätt att se och den får inte döljas av frivillig text, prislapp, förslutningstejp eller annat. När märkning sker på flera språk får den svenska märkningen inte vara svår att hitta.

Användning av förkortningar i märkningen kan accepteras när det rör sig om allmänt kända förkortningar. Exempel är: bl.a. (bland annat), m. (med), konc. (koncentrerad). I de fall lagstiftningen kräver att ett uttryck eller begrepp ska anges på ett specifikt sätt, är det inte tillåtet att ange det med förkortningar. Exempel på begrepp som inte får förkortas är tillsatsers kategorinamn. Se del C i bilaga VII i förordning (EU) nr 1169/2011.

Om det står i lagstiftningen att en märkningsuppgift ska anges med ett visst uttryck måste det följas. Uttrycket får inte vävas in i annan text.

Exempel på märkning som ska anges med ett särskilt uttryck

Fruktinnehåll i sylt. Se Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:17) om sylt, gelé och marmelad.

LIVSFS 2003:17

I 10- 11 § § LIVSFS 2014:4 finns bestämmelser om hur uppgifter för livsmedel som inte är färdigförpackade får lämnas. De bestämmelserna har företräde jämfört med kraven i artikel 13.1 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Inte färdigförpackade livsmedel

Tillräckligt stor teckenstorlek

För att öka läsbarheten finns kravet att de obligatoriska uppgifterna ska ha en teckenstorlek av minst 1,2 mm. Se artikel 13.2 i förordning (EU) nr 1169/2011. För små förpackningar, det vill säga förpackningar vars största yta är mindre än 80 cm², är kravet 0,9 mm. Se artikel 13.3 i samma förordning.

För att definiera teckenstorlek används höjden av lilla bokstaven (gemenen) x som referens. Det är höjden av gemenen x i förhållande till baslinjen som ska vara lika med eller högre än 1,2 mm. Det innebär att bokstäver som b, g och p totalt sett blir högre än 1,2 mm från bokstävernas lägsta punkt. Om stora bokstäver (versaler) används ska de ha den storlek som beskrivs i bilaga IV till förordningen. Det innebär att texten kommer att kräva ett större utrymme på förpackningen.

x-HÖJD

Förklaringar

1	Uppstapellinje
2	Versallinje
3	Median
4	Baslinje
5	Nedstapellinje
6	x-höjd
7	Teckenstorlek

I skäl nr 17 i förordning (EU) nr 1169/2011 (se grundförfatning) står det att livsmedelsföretagarna bör göra den obligatoriska informationen mer lättillgänglig för personer med nedsatt syn, vilket kan vara bra att ha i åtanke vid beslut om textens utformning.

Vad menas med största yta?

Med största yta menas själva förpackningens största yta och inte bara den yta där det finns text tryckt. Det kan vara förhållandevis enkelt att bestämma för lådformiga förpackningar. För burkar, flaskor och andra liknande cylindriska eller konformade förpackningar kan det däremot vara svårare att bestämma den största ytan. 40 procent av mantelytan, det vill säga den välvda ytan av en cylinder eller kon, kan räknas som den största ytan eftersom det är den ungefärliga ytan som är synlig för ögat. Detta är en tolkning som de behöriga myndigheterna i EU:s medlemsländer har enats om.

EU-kommissionens frågor och svar (se fråga 2.3.1)

Teckenstorlek när livsmedlet inte är färdigförpackat

Om ett företag väljer att lämna obligatoriska uppgifter skriftligt enligt 8–9 §§ LIVSFS 2014:4 för livsmedel som inte är färdigförpackade, gäller krav på viss teckenstorlek.

Obligatorisk information om livsmedel som inte är färdigförpackade

Exempel - teckenstorlek

En butik gör egen potatissallad som säljs över disk. För att underlätta hantering har potatissalladen förpackats och märkts med en ingrediensförteckning. I detta fall gäller krav på viss teckenstorlek.

Ord och siffror

Obligatoriska uppgifter ska anges med ord eller siffror. Därutöver får de även uttryckas, men inte ersättas, genom piktogram eller symboler. Se artikel 9.2 i förordning (EU) nr 1169/2011. I artikel 35 i samma förordning finns specifika regler om uttrycks- och presentationsformer som rör näringsdeklarationen. Reglerna i artikel 35, om näringsdeklaration, står över reglerna i artikel 9.2. Det betyder att för näringsdeklarationen måste företagaren i första hand ta hänsyn till det som står i artikel 35.

EU-kommissionens frågor och svar (se fråga 2.4.5)

Uppgifter som ska finnas i samma synfält

Följande uppgifter ska finnas i samma synfält på en livsmedelsförpackning:

- Livsmedlets beteckning.
- Nettokvantitet.
- För drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol, den faktiska alkoholhalten.

Om det står i lagstiftningen att en viss uppgift ska stå i anslutning till beteckningen ska den uppgiften finnas i samma synfält som beteckningen och övriga nämnda uppgifter ovan. Se artikel 13.5 i förordning (EU) nr 1169/2011. Om beteckningen anges på flera ställen, exempelvis både på baksidan och framsidan av en förpackning, är det tillräckligt att den anges i samma synfält som övriga uppgifter på ett ställe.

Samma synfält är alla ytor på en förpackning som kan läsas ur en och samma synvinkel. Se definitionen i artikel 2.2 k i samma förordning. De uppgifter som ska finnas i samma synfält kan alltså anges på två olika ytor av en och samma förpackning, under förutsättning att de i en viss vinkel lätt kan läsas/ses samtidigt. På samma sätt kan det man ser samtidigt vid en mindre vridning av en rund förpackning i vissa fall betraktas som samma synfält.

Undantag för returglas

Kravet på att vissa uppgifter ska kunna ses i samma synfält gäller inte för returglas med outplånlig märkning samt för förpackningar vars största yta är mindre än 10 cm². Se artikel 13.6 i förordning (EU) nr 1169/2011.

FLIS - EU:s verktyg för märkningsstöd

FLIS är ett nytt verktyg som enkelt och kostnadsfritt hjälper företag att ta fram obligatorisk livsmedelsinformation som olika livsmedel ska vara märkta med när de säljs inom EU.

Vad är FLIS?

FLIS står för Food Labelling Information System och har tagits fram av EU-kommissionen.

FLIS är ett användarvänligt verktyg som hjälper livsmedelsföretagare att snabbt ta reda på vilka uppgifter som olika livsmedel och livsmedelsgrupper ska vara märkta med när de säljs inom EU. FLIS är kostnadsfritt att använda.

I verktyget finns länkar till relevant EU-lagstiftning och kommissionsvägledning. I den första versionen ingår endast EU-gemensamma regler. I nästa lansering kommer verktyget att kompletteras med obligatoriska märkningsregler som gäller specifikt för ett medlemsland. Verktyget är tillgängligt på svenska och ytterligare 22 EU-språk.

I verktyget anger du vilket språk du behöver information om och väljer produktkategori och vilket livsmedel som är aktuellt. Utifrån det får du fram en träfflista med den märkning som är aktuell för din produkt.

FLIS innehåller obligatoriska märkningsuppgifter som kommer från både EU-förordningar och direktiv. Det innehåller inte bara regler från förordning (EU) nr 1169/2011 utan också märkningskrav i andra EU-rättsakter som marknadsordningar och handelsnormer.

FLIS fungerar bara som ett verktyg och har ingen rättslig verkan. EU-kommissionen är alltså inte ansvarig för innehållet. De giltiga versionerna av relevanta rättsakter är de som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning och finns tillgängliga i EUR-Lex samt föreskrifter från Livsmedelsverket, Swedac och regler som hör till Jordbruksverkets ansvarsområde.

Så här fungerar FLIS:

1. I verktyget anger du först vilket språk du behöver information om. Exempelvis att du önskar få information på svenska. Klicka på nästa steg.
2. Välj sedan en livsmedelskategori, till exempel mejeriprodukter, och vilket livsmedel i kategorin som är aktuellt, till exempel ost. Klicka på nästa steg.

3. Utifrån dina val får du fram en träfflista med de märkningsuppgifter som är obligatoriska vid märkning av ost inom EU.
4. Utifrån träfflistan kan du klicka dig vidare till lagtexterna och vägledande material om du vill läsa mer.

Food Labelling Information System (FLIS)

Senast uppdaterad 3 juli 2024 Ansvarig grupp ROR_MEX